

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi oppisopimuskoulutuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oppisopimuskoulutuksesta. Laki korvaisi nykyisen vuodelta 1967 olevan oppisopimuslain. Esityksessä oppisopimuskoulutusta koskevat säännökset ajanmukaistetaan, oppisopimuskoulutus työvaltaisena ammatillisen koulutuksen muotona ja vaihtoehtoisena koulutusväylänä liitetään kiinteämmin muuhun ammatilliseen koulutukseen, työpaikalla annettavaa opetusta ja tietopuolisia opintoja lähennetään toisiinsa, hallintoa kevennetään ja päätösvaltaa siirretään paikallistasolle.

Oppisopimuskoulutusta järjestettäisiin sekä nuorisostaen että aikuisten ammatillisena koulutuksena. Koulutuksen perusteisiin ja opetussuunnitelmiin noudatettaisiin ammatillisista oppilaitoksista annettua lainsäädäntöä.

Oppisopimuskoulutuksesta opiskelijan ja työnantajan välillä tehtävää määräaikaista työsopimusta, oppisopimusta, koskevat säännökset vastaisivat likipitään voimassa olevan oppi-

sopimuslain säännöksiä. Oppisopimukseen liitettäisiin opiskelijan henkilökohtainen opiske-
luohjelma.

Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen olisi edelleen kunnallinen tehtävä, josta vastaisivat kunta tai kunnat yhdessä. Paikallishallintoa varten tulisi asettaa kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa tarkoitettu monijäseninen toimielin. Paikallishallintoviranomaisen tehtävänä olisi muun muassa hankkia oppisopimuskoulutuksen tietopuoliset opintojaksot ammatillisilta oppilaitoksilta tai muilta koulutuksen järjestäjiltä.

Opiskelijan opintososiaaliset edut ja oppisopimuskoulutuksen rahoitus säilytettäisiin tässä vaiheessa pääpiirteissään voimassa olevan lainsäädännön mukaisina. Tietopuolisten opintojen rahoituksessa ehdotetaan kuitenkin siirryttäväksi laskennallisiin perusteisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	3. Esityksen vaikutukset	6
YLEISPERUSTELUT	3	4. Asian valmistelu	6
1. Nykytila	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	7
1.2. Nykytilan arviointia	4	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	10
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	5	3. Voimaantulo	10

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Oppisopimuskoulutus perustuu oppisopimuslakiin (422/67) ja oppisopimusasetukseen (563/67), jotka tulivat voimaan vuoden 1968 alusta. Niihin on tehty useita muutoksia.

Oppisopimus on työnantajan ja oppilaan välinen, oppisopimuslain säännöksiä noudattaen tehty työsopimus, jossa oppilas sitoutuu tekemään työtä saadakseen tarpeellisen käytännöllisen ja tietopuolisen opin tiettyssä ammatissa. Oppilaan tulee olla täyttänyt 15 vuotta ja alaikäisen oppilaan tulee elättää itsensä omalla työllään. Oppisopimuskoulutukseen noudatetaan monia työsopimuslain (320/70) säännöksiä ja sovelletaan työaikaa, vuosilomaa, työturvallisuutta ja muita työntekijän suojelua koskevia säännöksiä. Laissa ja asetuksessa on yksityiskohtaisia säännöksiä oppilaan ja työnantajan oikeuksista ja velvollisuuksista, oppisopimuksen lakkaamisesta ja purkamisesta, työnantajan hyväksymisestä kouluttajaksi ja monista muista koulutuksen toimeenpanoon liittyvistä asioista.

Oppisopimuskoulutusta varten opetushallitus laatii ja hyväksyy valtakunnalliset oppiohjelmien perusteet. Näiden pohjalta laaditaan työpaikkakohtainen oppiohjelma. Oppilaitosmuotoisen koulutuksen koulutusammattien opetussuunnitelmien perusteita on 1 päivästä elokuuta 1990 noudatettu myös oppisopimuskoulutuksessa. Vuoden 1991 lopussa voitiin oppisopimuskoulutuksena suorittaa 102 koulusta ja 3 opistoasteen tutkintoa. Lisäksi oppiohjelmien perusteet on laadittu ammatteihin, joihin oppilaitoksissa ei järjestetä opetusta. Näitä ammatteja oli vuoden 1991 lopussa 55.

Oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla annettavaa opetusta on noin 75—90 prosenttia koulutusajasta. Työpaikalla annettavaa työntöpetusta täydentävää tietopuolista opetusta annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa tai aikuis-koulutuskeskuksissa järjestettävillä kursseilla. Työnopetuksen aikana oppilas saa työehtosopimuksen mukaista palkkaa ja tietopuolisten kurssien aikana valtion maksaman opetuksen, ruoan, majoituksen, päivärahän sekä ilmaiset opiskeluvälineet. Perheen huoltaja voi lisäksi saada perhevustusta.

Oppisopimuskoulutuksen ylin johto kuuluu opetusministeriölle ja sen alaiselle opetushallitukselle. Oppiohjelmien hyväksymisen ja laatimisen lisäksi opetushallitus myöntää luvat tietopuolisen opetuksen kurssien järjestämiselle sekä maksaa hakemuksesta kurssien kustannukset, oppilaiden opintososiaaliset edut kurssien ajalta ja valtionosuudet koulutustarkastajien ja muiden tarpeellisten virkojen palkkaukseen. Koulutuksen paikallinen johto ja valvonta on kunnallinen tehtävä, jota varten kunta tai kunnat asettavat ammattioppilaslautakunnan. Lautakunnalla tai useammalla lautakunnalla yhdessä on apunaan pää- tai sivuvirkainen koulutustarkastaja. Ammattioppilaslautakuntia on 75 ja päävirkaisia koulutustarkastajia 44 ja sivuvirkaisia kuusi. Lisäksi valtionapua maksetaan 24 toimistovirkailijan palkkaukseen. Opetusministeriön tehtävänä on vahvistaa näiden virkojen valtionapuperusteet, minkä lisäksi ministeriö vahvistaa perusteet tietopuolisten kurssien kustannusten maksamiselle.

Ammattioppilaslautakunnille myönnetään valtionosuutta koulutustarkastajan ja muista viroista aiheutuviin käyttökustannuksiin 65 prosenttia. Kehitysalueella valtionosuus maksetaan 5—30 prosentilla korotettuna. Valtionosuuksiin on valtion vuoden 1992 talousarviossa osoitettu 5,8 miljoonaa. Työnantajalle maksetaan valtion varoista koulutuskorvausta, joka maksetaan korotettuna kehitysalueella. Korvaus on porrastettu koulutusalojen ja oppivuosien mukaan. Korvauksen määrä vuonna 1992 on 720—2 040 markkaa kuukaudessa oppilasta kohti. Koulutuskorvausten määräraha vuonna 1992 on 28 miljoonaa markkaa. Valtion varoista maksetaan myös koulutukseen kuuluvan kurssiopetuksen menot oppilaiden opintososiaalisine etuineen. Tähän tarkoitukseen on vuonna 1992 varattu 64,7 miljoonaa markkaa.

Oppisopimusoppilaan käyttömenot vuonna 1990 olivat noin 22 400 markkaa oppilasta kohti. Ammatillisissa oppilaitoksissa samana vuonna käyttömenojen määrä vaihteli oppilaitosmuodon mukaan 25 816 markasta 78 185 markkaan. Erityisoppilaitokset eivät ole vertailussa mukana.

Taulukko Oppisopimusoppilaat, oppi- ja erodistuksen saaneet vuosina 1975, 1980, 1985, 1990 ja 1991

Vuosi	Oppisopimusoppilaita	Uusia	Oppitodistuksen saaneita	Erodistuksen saaneita
1975	2 744	1 335	842	412
1980	5 157	3 729	2 328	1 331
1985	8 251	5 920	3 511	1 547
1990	7 235	4 784	3 322	1 366
1991	5 762	3 081	2 896	938

1980-luvun loppupuolella voimassa olevien oppisopimusten vuotuinen määrä on pysytellyt 7 000—8 000 oppisopimuksen ja uusien oppilaiden määrää 5 000—6 000 oppilaan tasolla. Vuonna 1991 mainitut luvut olivat selvästi pienempiä. Oppisopimusten kokonaismäärä jakaantuu jokseenkin tasan perus- ja lisäkoulutuksen kesken. Aikuisten (yli 19-vuotiaiden) määrää on kolminkertainen nuoriin verrattuna. Ylioppilaiden osuus on noin 10 prosenttia kokonaismäärästä.

Oppilaita oli vuonna 1991 eniten kaupan ja hallinnon (16,6 %), sosiaalialan (14,7 %), ravitsemis- ja hotellipalvelujen (7,3 %), graafisen tekniikan (6,1 %) ja maatalouden (5,8 %) koulutusaloihin kuuluvassa koulutuksessa. Sosiaalialalla oppisopimuskoulutus on ollut pääasiassa työssä olevien henkilöiden pätevöitysmiskoulutusta. Viime aikoina oppisopimuskoulutus on laajentunut koskemaan myös eräitä terveydenhuoltoalan ammatteja.

Henkilöstökoulutuksessa oppisopimuskoulutusta on käytetty uusiin työtehtäviin johtavana uudelleen- ja lisäkoulutuksena, jossa on voitu joustavasti ottaa huomioon oppilaiden erilaiset koulutus- ja työtaustat.

1.2. Nykytilan arviointia

Suomen ammatillinen koulujärjestelmä on alun alkujaan muotoutunut perusrakenteeltaan ensisijaisesti oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen perustuvaksi järjestelmäksi. Oppisopimusmuotoisen koulutuksen asema on ollut selvästi toissijainen. Vastaava perusrakenne on vallitseva muissakin pohjoismaissa, etenkin Ruotsissa ja Norjassa, kun taas monissa Keski-Euroopan maissa oppisopimuskoulutus muodostaa etenkin nuorisoasteen ammatillisen koulutuksen pääasiallisen muodon.

Tästä rakenteellisesta painotuksesta huolimatta oppisopimuskoulutuksellakin on Suomessa tärkeä ja vankka perinteinen asemansa. Oppisopimuskoulutuksella on voitu muun muassa paikata oppilaitosmuotoisen koulutuksen jättämiä aukkoja ammatillisen koulutuksen tarjonnassa. Oppisopimuskoulutusta on voitu järjestää aloilla, joilla oppilaitosmuotoisen koulutuksen järjestäminen ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollistakaan.

Oppisopimuskoulutuksella on voitu lisätä ammatillisen koulutuksen alueellista saavutettavuutta harvaan asutuilla seuduilla. Oppisopimuskoulutus on myös tarjonnut nuorille ja aikuisille, jotka syystä tai toisesta eivät elämäntilanteensa takia voi tai halua osallistua oppilaitosmuotoiseen koulutukseen, toisen ammatillisen koulutusväylän työn ohessa. Oppisopimuskoulutus on niin ikään tarjonnut joustavan ja tarkoituksenmukaisen mahdollisuuden pitempikestoiseen henkilöstökoulutukseen, missä sen asema onkin viime vuosina vahvistunut.

Oppilaitosmuotoisen koulutuksen valta-asemasta ammatillisessa koulujärjestelmässämme johtuen oppisopimuskoulutusta ei ole aina riittävästi otettu huomioon ammatillisen koulutuksen yleisen kehittämisen yhteydessä. Nykyisen oppisopimuslainsäädännön koulutuspoliittiset lähtökohdat ovat edelleen monin osin 1960-luvun kouluoloissa, hallintokäytännöissä ja menettelytavoissa, kun taas muun ammatillisen koulutuksen järjestäminen ja kehittäminen on monilla uudistuksilla saatettu aivan toisenlaisille perusteille. Vaikka oppisopimuslainsäädäntöön onkin tehty monia muutoksia, lainsäädäntöä eikä oppisopimuskoulutuksen järjestämistä kokonaisuudessaan ole sovitettu koulutuspolitiikan viimeaikaiseen kehitykseen ja tulevaisuuden näköaloihin.

Oppisopimuskoulutuksen asema ammatillisessa koulujärjestelmässämme ei ole säännösten valossa eikä käytännössäkään riittävän selkiytynyt. Oppisopimuskoulutuksen opetuksellisiin ja koulutuksellisiin näkökohtiin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Oppisopimuskoulutuksen työpaikoilla järjestettävien ammatitiipintojen ja tietopuolisen opintojen niveltämisessä ja yhteensovittamisessa on puutteita. Oppisopimuskoulutuksen hallinto on liian moniportainen ja päätöksenteko osin etäällä koulutuksen järjestämistastosta.

Oppisopimuskoulutuksen kunnallisessa paikallishallinnossa ei ole otettu huomioon kunnallishallinnon viimeaikaista kehitystä eikä

kuntien toimintaan kohdistuvaa sääntelyn vähentämistä ja keventämistä. Oppisopimuskoulutuksen rahoitusta kuten ei myöskään oppisopimusopiskelijoiden opintososiaalista asemaa ole järjestetty kaikin osin tyydyttävällä tavalla.

Oppisopimuslainsäädännön monet säännökset ovat myös sellaisenaan vanhentuneita ja monimutkaisia. Useasta asiasta säädetään monella säädöstasolla ja osittain myös päällekkäin. Itse oppisopimuskoulutusta koskevat säännökset ovat verrattain vähäisiä ja puutteellisia, minkä takia voimassa oleva lainsäädännön on koettukin kuuluvan pikemmin työsuhdelainsäädännön kuin opetustoimen lainsäädännön piiriin.

Kaikki edellä mainitut epäkohdat ja puutteellisuudet ovat osaltaan olleet vaikuttamassa siihen, ettei oppisopimuskoulutus ole voinut kehittyä muuhun ammatilliseen koulutukseen rinnastettavalla tavalla. Oppisopimuskoulutus ei ole laajentunut halutussa määrin. Opiskelijoiden keskeyttämisaste on noussut poikkeuksellisen korkeaksi, mitä onkin pidettävä oppisopimuskoulutuksen yhtenä pahimpana epäkohtana.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen yleisenä koulutuspoliittisena pyrkimyksenä on parantaa oppisopimuskoulutuksen asemaa vaihtoehtoisena työvaltaisena koulutusmuotona muuten pääasiallisesti oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa koulutusjärjestelmässämme. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi tuomalla oppisopimuskoulutus kiinteämmäksi osaksi muuta ammatillista koulutusta ja sen kehittämistä sekä vahvistamalla oppisopimuskoulutuksen opetuksellisia ja koulutuksellisia ominaispiirteitä. Oppisopimuslaki esitetään tästäkin syystä korvattavaksi lailla oppisopimuskoulutuksesta.

Esityksellä pyritään myös vuonna 1967 annetun oppisopimuslain säännösten yleiseen ajanmukaistamiseen siten, että oppisopimuskoulutuksessa voidaan ottaa huomioon se kehitys, joka keskiasteen koulunuudistuksen, ammatillisten oppilaitosten lainsäädännön kokonaisuudistuksen, aikuiskoulutuksen laajakantoisen kehittämisen ja valtionosuusuudistuksen myötä on kohdistunut oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen. Esityksellä niinkään pyritään lainasteisten säännösten karsi-

miseen, sääntelyn keventämiseen sekä päätösvalan delegointiin ja hallinnon hajauttamiseen.

Esityksen tarkoituksena on oppisopimuskoulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen toteuttaminen. Toisessa vaiheessa uudistettaisiin oppisopimuskoulutuksen rahoitusta koskevat säännökset kauttaaltaan vastaamaan valtionosuusuudistuksessa vallittuja periaatteita ja toimintalinjoja sekä selvitettäisiin myös oppisopimuskoulutuksen järjestäminen maksullisena palvelutoimintana. Oppisopimuslakiin sisältyneet oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen liittyvää koulutusopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta koskeneet säännökset on jo vuonna 1990 siirretty tarpeellisin osin ja uudistettuina ammatillisista oppilaitoksista annettuun lakiin (487/87), jäljempänä oppilaitoslaki.

Oppisopimuskoulutus olisi esityksen mukaan edelleen työvaltainen ammatillisen koulutuksen muoto, jossa koulutuksen pääpaino olisi työn teon yhteydessä työpaikoilla harjoitettavissa ammatillisissa opinnoissa, joita täydennettäisiin ammatillisten oppilaitosten, ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten tai muidenkin koulutuksen järjestäjien antamalla tietopuolisilla opinnoilla.

Oppisopimuskoulutus olisi sekä nuorisoasteen että aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen muoto, minkä lisäksi oppisopimuskoulutusta järjestettäisiin ammatillisena lisäkoulutuksena. Esityksen mukaan oppisopimusmuotoista ammatillista peruskoulutusta voitaisiin järjestää nuorisoasteen ammatillisen koulutuksen koulutusammateissa, muissa aikuiskoulutuksen ammateissa ja lisäksi myös muissa, nimenomaan ja ainoastaan oppisopimuskoulutukseen soveltuvissa ammateissa sen mukaan kuin asiasta erikseen ammatillisista oppilaitoksista annetun lainsäädännön nojalla päätettäisiin. Oppisopimusmuotoinen koulutus olisi näin ollen nykyistä laajemmin tarjolla oppilaitosmuotoisen koulutuksen rinnalla toisena vaihtoehtoisena koulutusväylänä.

Oppisopimuskoulutuksen opetussuunnitelmiin noudatettaisiin ammatillisen aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien perusteita koskevia oppilaitoslain ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä, koska aikuiskoulutuksen tavoitteenasettelu, opetusjärjestelyt ja -menetelmät soveltuvat oppisopimuskoulutukseen paremmin kuin ensisijaisesti oppilaitosmuotoista nuorisoasteen koulutusta koskevat menettelytavat. Muutoinkin oppisopimuskoulutus pää-

asiallisesti työpaikalla järjestettävänä koulutuksena soveltuu erityisen hyvin aikuisväestön ammatillisen koulutuksen muodoksi. Niin ikään aikuiskoulutuksen lähestymistapa ja opetussuunnitelmasovellukset antavat nuorisostaan koulutusta paremmat edellytykset joustaviin ja yksilöllisiin opetusjärjestelyihin siten, että koulutettavien koulutus- ja työkokemustaustat otetaan riittävästi huomioon. Esityksen mukaan nämä seikat otettaisiin huomioon oppisopimukseen aina liitettävissä opiskelijoiden henkilökohtaisissa opiskeluohjelmissa.

Oppisopimuskoulutuksen järjestämisen muut keskeiset perusteet säilytettäisiin pääpiirteissään nykyisellään. Oppisopimus olisi edelleen opiskelijan ja työnantajan välinen työ sopimus siihen liittyvine oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen taas olisi edelleen kunnallinen tehtävä, josta vastaisivat kunta tai kunnat yhdessä.

Oppisopimuskoulutuksen paikallishallintoa uudistettaisiin, sen asemaa vahvistettaisiin ja sen sääntelyä kevennettäisiin. Kunnat tai kunnat yhdessä asettaisivat paikallishallintoa varten kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain (706/92) 2 §:n mukaisen monijäsenisen toimielimen, jollaisena voisi siten toimia muukin elin kuin voimassa olevien säännösten mukainen ammattioppilaslautakunta. Paikallishallinnon tehtävänä olisi muun muassa oppisopimusten hyväksyminen, oppisopimusten ja opetussuunnitelmien noudattamisen valvonta, todistusten antaminen sekä oppisopimuskoulutuksen yleinen kehittäminen osana muun ammatillisen koulutuksen kehittämistä.

Merkittävänä muutoksena paikallishallinnolle säädettäisiin vastuu oppisopimuskoulutukseen kuuluvan tietopuolisen opetuksen hankkimisesta. Paikallishallinto ostaisi tietopuolisen opetuksen ammatillisilta oppilaitoksilta, ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta tai muilta koulutuksen järjestäjiltä. Tietopuolisen opetuksen järjestämisvastuun siirtämisellä paikalliselle tasolle parannetaan työpaikalla annettavan opetuksen ja tietopuolisen opetuksen yhteensovittamista.

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusta, opiskelijoiden opintososiaalisia etuja ja työnantajille maksettavia koulutuskorvauksia koskevat järjestelyt pidettäisiin tässä vaiheessa pääpiirteissään ennallaan, koska ne on tarkoitettu uudistaa kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa. Tietopuolisesta opetuksesta ja siihen osallistuvien opiskelijoiden opintososiaalisista eduista aiheu-

tuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista, kuitenkin nykyisestä monimutkaisesta ja suuritöisestä käytännöstä poiketen opiskelijaa kohti määräytyvin laskennallisin perustein. Opetusministeriön valtionapuun oikeuttamista paikallishallinnon viroista ja toimista aiheutuviin kustannuksiin myönnettäisiin valtionrahoitusta 65 prosenttia, joka vastaa nykyistä käytäntöä kuitenkin niin, että kehitysalueilla voimassa olevien säännösten mukaisesta lisätystä valtionosuudesta luovuttaisiin. Opiskelijoiden opintososiaaliset edut säilytettäisiin suurin piirtein nykyisellään asetuksella säädettävien ja sen nojalla opetusministeriön määräämin perustein. Työnantajille maksettavat koulutuskorvaukset maksettaisiin nykykäytännön mukaisesti valtion varoista kolmeen korvausluokkaan perustuen. Niin ikään koulutuskorvausten voimassa olevista korotuksista kehitysalueilla luovuttaisiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien ja opetusmenetelmien enenevä käyttö sekä aikaisempien opintojen ja hankitun työkokemuksen täysimääräinen hyväksilukeminen henkilökohtaisissa opiskeluohjelmissa saattaa kuitenkin jossain määrin pienentää opiskelijakohtaisia kustannuksia.

Esitys merkitsee tehtävien siirtoa opetushallitukselta toisaalta opetusministeriölle ja toisaalta paikallishallinnolle. Opetusministeriölle siirtyvät valtionapuviranomaistehtävät saattavat edellyttää henkilöstön siirtämistä opetushallituksesta ministeriöön. Paikallishallinnon tehtävät lisääntyvät ennen muuta tietopuolisen opetuksen hankkimisen myötä. Toisaalta menettelyjä on tarkoitus yksinkertaistaa, mikä lisää paikallishallinnon toimintavapautta.

Kehitysaluetuen poistamisesta vapautuvat rahat voidaan käyttää toiminnasta aiheutuvien muiden menojen kattamiseen.

4. Asian valmistelu

Opetusministeriö asetti 3 päivänä marraskuuta 1988 toimikunnan, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus oppisopimus- ja koulutusoppimusmuotoisen työpaikkakoulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistuksesta 1 päivästä tam-

mikuuta 1991 lukien. Toimikunta ehdotti mie-
tinnössään (1990:4) luopumista oppisopimuk-
sesta erityisenä työ sopimustyyppinä ja käsit-
teellisesti uuden työpaikkaopiskelun perusta-
mista oppisopimuskoulutuksen sijaan.
Työpaikkaopiskelussa yhdistettäisiin työnanta-
jan antama opetus ja ammatillisten oppilaitos-
ten antama opetus. Oppilaitokset vastaisivat
koulutuksen kokonaisuudesta, osallistuisivat
työpaikkakohtaisten opetussuunnitelmien laati-
miseen ja antaisivat todistukset. Erillinen oppi-
sopimuslaki kumottaisiin ja työpaikkakoulu-
tusta koskevat säännökset liitettäisiin ammatil-
lisista oppilaitoksista annettuun lainsäädän-
töön. Esitys ei johtanut jatkotoimenpiteisiin.

Opetusministeriö asetti 3 päivänä joulukuuta
1991 selvitysmiehen tekemään ehdotuksen hal-
lituksen esitykseksi uudeksi oppisopimuskoulu-
tuslainsäädännöksi. Ehdotus valmistui 5 päivä-
nä toukokuuta 1992. Ehdotuksesta saatiin val-
tion virastoilta, työmarkkinajärjestöiltä, kun-

tien keskusjärjestöiltä, opiskelijajärjestöiltä ja
muilta oppisopimuskoulutukseen yhteydessä
olevilta tahoilta yhteensä 35 lausuntoa. Lau-
sunnoissa esitettiin yleisesti myönteinen kanta
ehdotuksessa esitettyihin oppisopimuskoulu-
tuksen kehittämisperiaatteisiin.

Jatkovalmistelu on tehty opetusministeriössä
virkatyönä. Esitysluonnoksesta on neuvoteltu
kuntien keskusjärjestöjen ja keskeisten työ-
markkinajärjestöjen kanssa. Luonnoksesta on
käyty myös kunnallistaloutta ja hallintoa
koskevasta neuvottelumenettelystä tehdyn sopi-
muksen mukaiset neuvottelut kuntien keskus-
järjestöjen kanssa, joissa kuntien keskusjärjes-
töt ilmoittivat vastustavansa siirtymistä tieto-
puolisten opintojen kustannusten maksamisessa
laskennallisiin perusteisiin, virkojen valtion-
apujen ja työnantajille maksettavien koulutus-
korvausten kehitysaluekorotuksista luopumista
sekä oppisopimustointia varten tarvittavasta
henkilöstöstä ja sen kelpoisuuksista säätämistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Oppisopimuskoulutus.* Lain nimen muu-
tamisella verrattuna voimassa olevaan oppi-
sopimuslakiin sekä oppisopimuskoulutuksen kä-
sitteen ja roolin määrittelemisellä pyritään läh-
tentämään oppisopimuskoulutusta muuhun
ammatilliseen koulutukseen. Pykälän 1 mo-
mentissa korostetaan oppisopimuskoulutuksen
erityisluonnetta pääasiallisesti työn ohessa ta-
pahtuvana oppimisprosessina. Pykälän 2 mo-
mentin mukaan oppisopimuskoulutus on oppi-
laitosmuotoiselle koulutukselle vaihtoehto sekä
nuorisoasteella että aikuiskoulutuksessa.

2 §. *Oppisopimus.* Oppisopimuksen määritelmä
on entinen. Työsopimus tehtäisiin määrä-
aikaisena ja sen jatkuminen edellyttää uutta
sopimusta. Työnantajan palveluksessa vir-
kasuhteessa olevat voisivat edelleen virkava-
paana omasta virastaan siirtyä oppisopimus-
suhteeseen. Järjestely on osoittautunut käytän-
nössä hyväksi ja toimivaksi.

Oppisopimus voidaan tehdä myös ammatin
osa-alueelle. Paikallishallintoviranomainen rat-

kaisee, milloin oppisopimus kattaa koulutuk-
sellisesti riittävän laajan ammattialueen.

Oppisopimuksen voimaantulo edellyttää pai-
kallishallintoviranomaisen hyväksymistä. Ase-
tuksella säädettäisiin koulutustyöpaikalle, sen
toimialan laajuudelle ja välineistölle, vastuulli-
selle kouluttajalle ja muille työpaikan valmiuk-
sille asetettavista edellytyksistä.

3 §. *Opiskelija.* Opiskelijan alaikärajana eh-
dotetaan säilytettäväksi 15 vuoden ikävaatimus
ja ensisijaisena lähtökohtana oppivelvollisuu-
den suorittaminen. Peruskoululain (470/83)
mukaan oppivelvollisuus alkaa sen vuoden
syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää
seitsemän vuotta ja kestää kymmenen vuotta,
jollei oppivelvollisuus jo aikaisemmin täyty.
Koska nuori voi näin ollen olla jopa 17,5-
vuotias ennen oppivelvollisuusajan loppumista,
on tarpeen säätää mahdollisuus siirtyä koulu-
tuksellisista syistä oppisopimuskoulutukseen jo
aikaisemmin.

4 §. *Oppisopimuksen sisältö.* Pykälän mukaan
oppisopimukseen sisällytettävät asiat vastaavat
nykyistä käytäntöä. Oppisopimus on edelleen
tehtävä kirjallisena. Muista muotovaatimuksis-
ta on luovuttu. Koeaika on pakollinen, mutta

sen pituus enimmäisrajaksi asetetun neljän kuukauden rajoissa on sovittavissa. Koeajasta on ehdotettu säädettäväksi 12 §:n 1 momentissa.

Sopimukseen liitettävän henkilökohtaisen opiskeluohjelman sisällöstä ja laatisemisesta säädetään asetuksella. Opiskeluohjelman laatisivat yhdessä opiskelija, työnantaja sekä paikallishallintoviranomainen. Ohjelmassa otettaisiin huomioon opiskelijan aikaisempi koulutus ja työkokemus.

5 §. *Opetuksen järjestämisen perusteet.* Oppisopimuskoulutuksen järjestämisen perusteisiin noudatettaisiin muuta ammatillista koulutusta koskevia menettelytapoja. Opetusministeriö päättäisi, missä ammateissa oppisopimuskoulutusta voidaan järjestää. Tarkoitus on, että oppisopimuskoulutusta voidaan järjestää oppilaitosmuotoisen koulutuksen koulutusammattien lisäksi myös muissa ammateissa kuten nykyisin.

6 §. *Opetussuunnitelmien perusteet.* Oppisopimuskoulutuksen opetussuunnitelmiin noudatettaisiin ammatillisen aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmia, koska ne nuorisostaan opetussuunnitelman perusteita paremmin soveltuvat oppisopimuskoulutukseen. Säännös vakiinnuttaisi noudatetun käytännön.

7 §. *Tietopuolisen opetuksen järjestäminen.* Pykälän mukaan vastuu tietopuolisen opetuksen hankkimisesta on paikallishallintoviranomaisella. Opetus voitaisiin ostaa paitsi ammatillisilta oppilaitoksilta ja ammatillisilta aikuisopiskelukeskuksilta myös muiltakin sopiviksi katsottavilta koulutuksen järjestäjiltä.

8 §. *Todistukset.* Todistuksen antaisi pykälän mukaan paikallishallintoviranomainen, jonka tehtävä tässä olisi lähinnä tekninen, koska opiskelun varsinaisen arvioinnin suorittaisi työnantaja ja tietopuolisen opetuksen järjestäjä.

2 luku. Oppisopimuksesta johtuvat velvollisuudet

9 ja 10 §. *Opiskelijan velvollisuudet. Työnantajan velvollisuudet.* Pykälissä on pyritty korostamaan oppisopimuskoulutuksen koulutuksellista puolta ja tietopuolisten opintojen liittymistä kiinteästi työpaikalla annettavaan opetukseen.

3 luku. Oppisopimuksen lakkaaminen

11 §. *Oppisopimuksen purkaminen.* Pykälässä

säädettäisiin oppisopimuksen purkamisperusteista ja oppisopimuskoulutuksen koeajasta. Sopimuksen purkamisperusteet vastaavat pääosin nykyistä käytäntöä. Siitä poiketen myös holhoojalla olisi mahdollisuus purkaa sopimus ja paikallishallintoviranomainen voisi hyväksyä sopimuksen purkamisen muustakin kuin pykälässä säädetyistä syistä. Tällaisina tulisivat lähinnä kysymyksen työnantajan työn väheneminen taloudellisista tai tuotannollisista syistä.

12 §. *Oppisopimuksen päättymisen.* Pykälässä säädettäisiin muusta kuin oppisopimuksen purkamisesta johtuvasta sopimuksen päättymisestä.

4 luku. Hallinto

13 §. *Paikallishallinto.* Oppisopimuskoulutuksen paikallinen johto ja valvonta olisi edelleen kunnallinen tehtävä, jota varten kunta tai kunnat yhdessä asettavat opetustoimen hallinnosta annetun lain mukaisen monijäsenisen toimielimen. Tärkeää olisi, että toimielimen kokoonpanossa otettaisiin huomioon työnantaja- ja työntekijäpuolen sekä paikallisten ammatillisten oppilaitosten edustus. Hallinnon järjestämisessä noudatettaisiin muutoin kunnallislakia (953/76), sekä mitä kunnan opetustoimesta annetussa laissa säädetään kaksikielisen kunnan toimielimistä. Toimielimen ja viranhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä määrättäisiin kunnallisessa johtosäännössä.

14 §. *Virat ja toimet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kunnan oppisopimustoimen henkilöstöstä. Säännös vastaa nykyistä. Koulutustarkastajan viranhaltijan kelpoisuusvaatimuksesta säädettäisiin asetuksella.

5 luku. Rahoitus, opintososiaaliset edut ja korvaukset

15 §. *Tietopuolisten opintojen kustannukset.* Ehdotetun lain 7 §:n mukaan paikallishallinto ostaa oppisopimuskoulutuksen tietopuolisen opetuksen. Tätä varten opetusministeriö osoittaa sille opiskelijakohtaisen määrärahan, johon sisältyvät myös opiskelijan opintososiaaliset edut. Nämä maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista. Asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin maksamisenettelyistä sekä kustannusten tarkistamisesta.

16 §. *Valtionapu virkoihin ja toimiin.* Ehdote-

tun lain 14 §:ssä säädettyihin virkoihin ja toimiin maksettaisiin valtionapua 65 prosenttia opetusministeriön määräämin edellytyksin. Valtionapuun oikeuttavien virkojen ja toimien määrää ei ole tarkoitus lisätä mahdollisista kuntien tekemistä oppisopimuskoulutuksen hallinnon järjestämistä koskevista muutoksista johtuen. Asetuksella säädettäisiin viran ja toimen valtionapuun oikeuttavista käyttökustannuksista. Lisäystä valtionavusta kehitysalueella luovuttaisiin.

17 §. *Opintososiaaliset edut.* Opiskelijan tietuolisten opintojen ajalta saamat edut on tarkoitus niitä heikentämättä muuttaa jossain määrin laskennallisemmiksi. Etujen maksamisesta huolehtisi esityksen mukaan paikallishallintoviranomainen. Jos opiskelija saa muualta vähintään vastaavan suuruiset lakisääteiset edut tai palkan tietuolisen opetuksen ajalta, hänelle ei maksettaisi tämän lain mukaisia etuuksia.

Kolmas momentti vastaa voimassa olevan lain säännöstä opiskelijan saamien taloudellisten etujen verottomuudesta.

18 §. *Työnantajalle maksettava koulutuskorvaus.* Työnantajalle maksettavia koulutuskorvauksia koskevat säännökset vastaavat voimassa olevan oppisopimuslain säännöksiä. Kehitysalueella maksettavista korotetuista korvauksista kuitenkin luovuttaisiin.

6 luku. Erinäiset säännökset

19 §. *Työsopimuslain soveltaminen.* Pykälässä on lueteltu ne työsopimuslain säännökset, joita tulee noudattaa oppisopimussuhteessa. Luetteloon lisättäisiin äitiys- isyys- ja vanhempainlomaa sekä hoitovapaata koskevat viittaukset. Samoin ehdotetaan lisättäväksi viittaukset työntekijän lomauttamista koskeviin säännöksiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus sopia opiskelijan palkka yleissitovien työehtosopimusten vähimmäispalkkaa pienemmäksi. Alarajaksi säädettäisiin työttömyysturvain (602/84) peruspäivärahan mukainen päiväpalkka, joka on tällä hetkellä 116 markkaa. Tämä momentti olisi esityksen mukaan voimassa väliaikaisesti vuoden 1994 loppuun.

20 §. *Oppisopimukseen sovellettavat muut säännökset.* Pykälä sisältää oppisopimussuhteessa tehtävässä työssä noudatettavat työntekijän työaikaa, vuosilomaa, työturvallisuutta ja työntekijän muuta suojelua koskevat säännökset.

21 §. *Työnantajan ja opiskelijan laiminlyönnin seuraukset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi paikallishallintoviranomaiselle oikeus keskeyttää oppisopimuskoulutus työnantajan tai opiskelijan laiminlyönnin perusteella. Keskeyttämisen edellytyksenä olisi, että asianosaista on jo aikaisemmin varoitettu moitittavasta käyttäytymisestä ja että molempien osapuolia kuullaan ennen päätöksen tekemistä. Myös varoituksen antaminen, kun se annetaan kirjallisena, edellyttäisi asianosaisen kuulemista.

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän mukaan muutoista paikallishallintoviranomaisen päätöksiin haettaisiin aina kunnallislain mukaisesti. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan muutoksenhaku rahoitusta koskeviin lain 15 ja 16 §:ssä säädettyihin päätöksiin järjestettäväksi vuoden 1993 alusta voimaan tulevan kuntien valtionosuuslain 25 ja 26 §:n mukaisesti. Eräät laissa tarkoitetut päätökset ovat sellaisia, ettei muutoksenhaku ole tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asetuksella voidaan säätää muutoksenhakukieltoja.

23 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälä sisältää tavanomaisen asetuksen antamiseen valtuuttavan säännöksen.

7 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1993 alusta. Lailla kumotaan oppisopimuslaki, jolloin myös sen perusteella annettu oppisopimusasetus kumoutuu. Pykälän 3 momentin mukaan voitaisiin ryhtyä sen valmistelun edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

25 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädetään ammattioppilaslautakuntia koskevasta siirtymäajasta. Voimassa olevan lain mukaisten ammattioppilaslautakuntien tilalle esitetyt kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain mukaiset toimielimet tulisi säännöksen mukaan asettaa vuoden 1994 loppuun mennessä.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa syntyneisiin kustannuksiin sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä. Tämän mukaisesti tietuolisten kurssien kustannukset, joiden aloittamiseen on saatu opetushallituksen lupa vuoden 1992 puolella,

maksettaisiin kurssien järjestäjille voimassa olevan lain mukaisin perustein. Samoin menetettäisiin koulutustarkastajien ja muiden valtionosuuteen oikeuttavien virkojen maksamatta olevien valtionosuuksien osa- ja loppusuoritusten kohdalla.

Ennen lain voimaantuloa tehtyihin päätöksiin ehdotetaan haettavaksi muutosta silloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain nojalla on tarkoitus antaa

asetus oppisopimuskoulutuksesta, johon tulisivat tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta. Yksityiskohtaisia määräyksiä eräistä asioista voitaisiin antaa opetusministeriön päätöksellä. Asetusluonnos ei ole esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1993 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

oppisopimuskoulutuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutuksella tarkoitetaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä harjoitettavia ammatillisia opintoja, joita täydennetään tietopuolisilla opinnoilla.

Oppisopimuskoulutusta järjestetään sekä nuorisostaen että aikuisten ammatillisena peruskoulutuksena ja lisäkoulutuksena.

2 §

Oppisopimus

Oppisopimus on tämän lain säännöksiä noudattaen tehty työsopimus, jossa toinen sopimuspuoli, opiskelija, sitoutuu tekemään toiselle sopimuspuolelle, työnantajalle, työtä tämän johdon ja valvonnan alaisena korvausta vastaan saavuttaakseen ammattitaidon tietyssä ammatissa tai ammatin osa-alueella.

Oppisopimus tulee voimaan sen jälkeen kun paikallishallintoviranomainen on sopimuksen hyväksynyt. Oppisopimuksen hyväksymisen edellytyksistä säädetään asetuksella.

3 §

Opiskelija

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijana voi olla henkilö, joka sopimusta tehtäessä on täytännyt 15 vuotta eikä ole oppivelvollinen. Koulutuksellisesta syystä myös oppivelvollinen henkilö voi tehdä oppisopimuksen.

4 §

Oppisopimuksen sisältö

Kirjallisesti tehtävässä oppisopimuksessa on mainittava sopimuksen voimassaoloaika, koeajan pituus, noudatettava opetus suunnitelman peruste ja opiskelijan palkkauksen perusteet.

Sopimukseen tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskeluohjelma, josta säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Opetuksen järjestämisen perusteet

Oppisopimuskoulutukseen noudatetaan, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) ja sen nojalla säädetään tai määrätään ammatillisen koulutuksen rakenteesta.

6 §

Opetussuunnitelmien perusteet

Oppisopimuskoulutukseen noudatetaan, mi-

tä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään ammatillisen aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien perusteista.

7 §

Tietopuolisen opetuksen järjestäminen

Oppisopimuskoulutuksen paikallishallintoviranomainen ostaa tietopuolisen opetuksen ammatilliselta oppilaitokselta, ammatilliselta aikuiskoulutuskeskukselta tai tarvittaessa muulta koulutuksen järjestäjältä.

8 §

Todistukset

Koulutuksen päätyttyä tai keskeydyttyä paikallishallintoviranomainen antaa työnantajan ja tietopuolisen opetuksen järjestäjän arvioinnin perusteella opiskelijalle todistuksen oppisopimuskoulutuksen suorittamisesta sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

2 luku

Oppisopimuksesta johtuvat velvollisuudet

9 §

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijan on asianmukaisesti suoritettava hänelle annetut tehtävät, perehdyttävä huolellisesti tehtävien menestyksellisen suorittamisen ammattitaidolle asettamiin vaatimuksiin ja osallistuttava säännöllisesti tietopuoliseen opetukseen.

10 §

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan on huolehdittava siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ammattiin kuuluvia tehtäviä ammattitaidon saavuttamisen edellyttämän ohjauksen ja valvonnan alaisena ja että opiskelija voi osallistua tietopuoliseen opetukseen henkilökohtaisen opiskeluohjelman mukaisesti.

3 luku

Oppisopimuksen lakkaaminen

11 §

Oppisopimuksen purkaminen

Sopimuspuolet voivat purkaa oppisopimuk-

sen, jos he ovat siitä yksimieliset. Kummallakin osapuolella on oikeus enintään neljä kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa oppisopimuksen estämättä, mitä jäljempänä oppisopimuksen purkamisesta säädetään.

Holhoojalla on oikeus purkaa sopimus, jos purkaminen on tarpeellista alaikäisen kasvatuksen, kehityksen tai terveyden vuoksi.

Oppisopimus voidaan yksipuolisesti purkaa silloin, kun työnantaja lopettaa liikkeensä tai joutuu konkurssiin.

Työnantajan kuollessa on hänen oikeudenomistajillaan ja opiskelijalla oikeus purkaa oppisopimus.

Sopimuspuolilla on työsopimuslain (320/70) 43 ja 44 §:ssä säädettyillä perusteilla oikeus purkaa oppisopimus.

Paikallishallintoviranomainen voi toista sopimuspuolta kuultuaan hyväksyä sopimuksen purkamisen koeajan jälkeen muullakin kuin tämän pykälän 2—4 momentin mukaisella perusteella.

12 §

Oppisopimuksen päättyminen

Oppisopimus lakkaa, kun koulutus on päätynyt tai sopimus purettu. Oppisopimus lakkaa myös, jos paikallishallintoviranomainen on 21 §:n nojalla keskeyttänyt oppisopimuskoulutuksen.

4 luku

Hallinto

13 §

Paikallishallinto

Oppisopimuskoulutuksen paikallinen johto ja valvonta on kunnallinen tehtävä. Tätä varten kunnalla tai kunnilla yhdessä on kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain (706/92) 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin, jonka tehtävänä on vastata oppisopimuskoulutuksen paikallishallinnosta, valvoa opetussuunnitelmien ja oppisopimusten noudattamista sekä huolehtia oppisopimuskoulutuksen kehittämisestä nuorisooasteen ja aikuisten ammatillisen koulutuksen osana.

Oppisopimuskoulutuksen paikallishallinnosta on muutoin voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään. Lisäksi hallinnosta on voimassa, mitä kunnan

opetustoimen hallinnosta annetussa laissa säädetään kaksikielisen kunnan toimielimistä.

14 §

Virat ja toimet

Kunnalla tai kunnilla yhdessä voi olla koulustarkastaja ja muuta tarpeellista henkilökuntaa. Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella.

5 luku

Rahoitus, opintososiaaliset edut ja korvaukset

15 §

Tietopuolisten opintojen kustannukset

Tietopuolisen opetuksen järjestämisestä ja 17 §:n mukaisista opintososiaalisista eduista opiskelijaa kohti määräytyvät laskennalliset kustannukset, jotka opetusministeriö vuosittain etukäteen vahvistaa, maksetaan paikallishallintoviranomaiselle valtion varoista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

16 §

Valtionapu virkoihin ja toimiin

Opetusministeriö myöntää valtionapua sellaiseen 14 §:ssä tarkoitettuun virkaan ja toimeen, jonka se määräämillään ehdoilla on hyväksynyt valtionapuun oikeuttavaksi. Valtionavun määrä on 65 prosenttia virasta ja toimesta aiheutuviin, asetuksella säädettyihin käyttökustannuksiin.

17 §

Opintososiaaliset edut

Opiskelijalla on oikeus saada tietopuoliseen opetukseen osallistumisen ajalta opintososiaalisia etuja siten kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriön päätöksellä tarvittassa määrätään.

Tämän lain mukaisia opintososiaalisia etuja ei makseta opiskelijalle siltä osin kuin hän saa muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja lakisääteisiä etuuksia tai hänelle maksetaan palkkaa tietopuolisen opetuksen ajalta.

Opiskelijan tämän pykälän perusteella saamat edut ovat verosta vapaat.

18 §

Työnantajalle maksettava koulutuskorvaus

Työnantajalle maksetaan valtion varoista

koulutuskorvausta. Opiskelijaa kohti maksettava koulutuskorvaus jaetaan koulutusaloittain korvausluokkiin siten kuin asetuksella säädetään. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa koulutuskorvauksen määrät.

Paikallishallintoviranomainen maksaa koulutuskorvauksen työnantajalle. Koulutuskorvauksen hakemisesta ja maksamisesta säädetään asetuksella.

6 luku

Erinäiset säännökset

19 §

Työsopimuslain soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan, mitä työsopimuslain 7, 8, 15—19, 22, 29—34, 34 a, 34 c, 34 g, 34 h, 35, 51, 52, 54 ja 55 §:ssä säädetään työsopimuksesta.

Työsopimuslain 17 §:n estämättä voidaan opiskelijan palkan suuruudesta sopia toisin. Palkkaa ei kuitenkaan voida sopia sellaiseksi, että päivää kohti laskettu palkka alittaisi työtömyysturvalain 22 §:n 1 momentissa säädetyn peruspäivärahan täyden määrän.

20 §

Oppisopimukseen sovellettavat muut säännökset

Oppisopimukseen noudatetaan, mitä työntekijän osalta säädetään työajasta, vuosilomasta, työturvallisuudesta ja työntekijän muusta suojelusta.

21 §

Työnantajan ja opiskelijan laiminlyönnin seuraukset

Paikallishallintoviranomainen voi molempia sopimuspuolia kuultuaan keskeyttää oppisopimuskoulutuksen, jos työnantaja tai opiskelija annetusta varoituksesta huolimatta laiminlyö tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten velvoitteita. Ennen varoituksen antamista on asianosaista kuultava.

22 §

Muutoksenhaku

Paikallishallintoviranomaisen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella teke-

mään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Muutoksenhausta 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuun päätökseen on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien valtionosuuslain (688/92) 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole.

23 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 1994. Lain 19 §:n 2 momentti on voimassa vuoden 1994 loppuun.

Tällä lailla kumotaan 22 päivänä syyskuuta

1967 annettu oppisopimuslaki (422/67) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain 13 §:n mukainen kunnan opetus-toimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin tulee asettaa vuoden 1994 loppuun mennessä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla asetettu ammattioppilaslautakunta toimii tämän lain mukaisena toimielimenä siihen asti, kunnes se on asetettu.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneet kustannukset rahoitetaan ja maksetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Riitta Uosukainen*

